

Het anti-corruptiebeleid van de Belgische Douane en Accijnzen binnen een globale economische context

Prof. dr. Gudrun Vande Walle & Arne Dormaels

Anti-corruptie training voor douane & accijnzen

- Training georganiseerd door Nationale School voor Financiën op vraag van douane & accijnzen
- Begeleiders:
  - GofS: Vlaamse partner
  - ULg: Waalse partner
- Doel training: Sensibiliseren douane voor corruptie en kwetsbaarheden binnen omgeving douane – verplichte opleidingsdag
  - 2008-2009: niveau a en b – meer dan 1000 deelnemers
  - 2009-2010: niveau c en d – 1200 deelnemers
- Inhoud:
  - Theoretische inleiding
  - Dilemma discussie
  - Communicatie training

Kwetsbaarheden voor corruptie

- Etiologie corruptie douane
  - Macro niveau
  - Meso niveau
  - Micro niveau
- Motivatie
- Opportuniteiten
- Controle
  - Neutralisatie/morele onthechting
  - Corruptie als een proces

Kwetsbaarheden voor corruptie

Motivatatie

- Individuele motivatie: moeilijk vast te stellen
- Organisatie motivatie: economische belangen
  - Douane faciliteert handel
  - Grote economische belangen: druk op douane controle op maat van economie

Kwetsbaarheden voor corruptie

Opportunities

- Douane heeft historisch label van corruptie
- New public management: klantgerichte benadering
  - Hoe omgaan met geschenken?
  - Nieuw evenwicht tussen handhaven, controle en dienstverlening?
- Leiderschap: inherente collusie
  - Recepties, werkdiners, trips, ...
  - Douane personeel geplaatst binnen bedrijven
- Regelgeving – gebrek aan duidelijke regels & voluntaristische invulling
  - cfr. Tolereren van namaak goederen/ gemakkelijk accepteren van voordelen en geschenken
- Computer gestuurd controle systeem
  - Gevoel van verantwoordelijkheid moeten afstaan aan een slecht systeem
  - ... het werk niet, het is veel te liberaal...

Kwetsbaarheden voor corruptie Controle

- PLDA: “controle” systeem
- Opleiding starters
- Geen klachtenmanagement, klokkenluiders
- Communicatie
  - Geen top-down controle
  - Geen steun van leiding
  - Geen informele controle van collega's, zelfstandige positie

Moral Disengagement

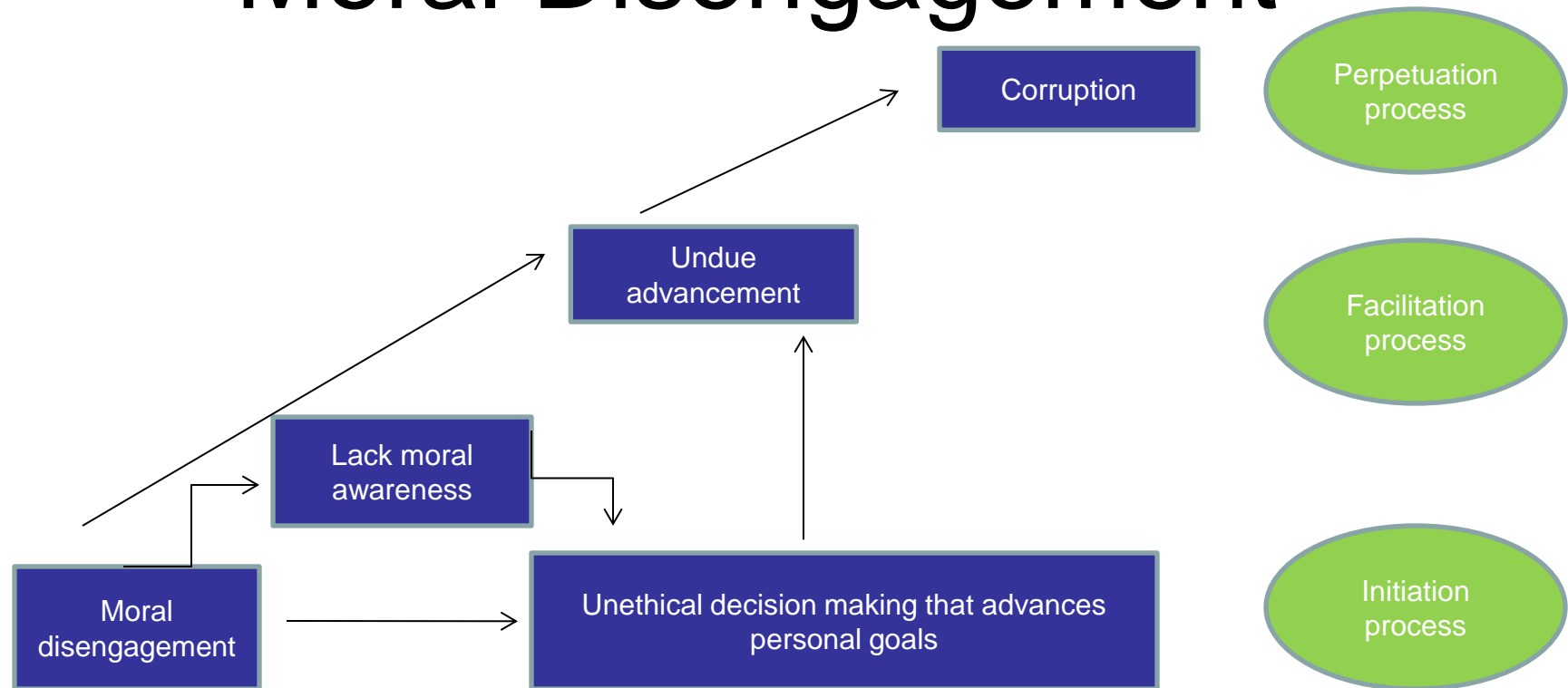
- Neutralisatie en corruptie
- Albert Bandura: Sociaal cognitieve theorie 'Moral Disengagement' (1990 & 1996)
- Morele onthechting via cognitieve proces:
  1. Eufemistisch labelen
  2. Morele verantwoording
  3. Voordelige vergelijking
  4. Verplaatsen van verantwoordelijkheid
  5. Verspreiden van verantwoordelijkheid
  6. Negeren van gevolgen
  7. ontmenselijken
  8. Toewijzen van schuld

Moral Disengagement

- Wetenschappelijk onderzoek naar morele onthechting overwegend theoretische inslag en focus op oorlogsmisdrijven, zware geweldsdelicten en meer recent cybercrime.
- Celia Moore (2008): theoretisch concept van morele onthechting binnen context van organisatie corruptie

Moral Disengagement

Celia Moore (2008)

Gudrun Vande Walle & Arne Dormaels

www.gofs.ugent.be

NvK– 1 juli 2010

Ter afronding

- Preventie: Zowel organisatie als individuele aanpak
- Systemische corruptie is bijzonder moeilijk aan te pakken
- Corruptie stoppen via preventie?